

IZHAJA VSAK DAN

Med ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične števe se prodajajo po 3 nvč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Novejšini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe po 5 nvč. (10 stot.)

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. smrtne, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljnja vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelček uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plačljivo in toljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„Edinosti je moj“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljske izdaje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 5-20, za pol leta Kron 2-60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilno pisana pisma se ne sprejemajo in ne vračajo.

Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom).

Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski list „Edinost“. — Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga z omejenim poročstvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 20.

Polno-hranilni račun št. 841-652. TELFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

Razpust „Slovenskega društva“ na Reki.

REKA 25. (Izv.) Razdružiti se je moralo „Slovensko društvo“ in zapreti svoje prostore, ker vlada naknadno ni potrdila društvenih pravil, navajajoč kot vzrok, da društvo ni imelo svojega ustanovnega občnega zbora v Reki, temveč na Sušaku. Upravno sodišče je zavrnilo tozadevno pritožbo društvenega vodstva.

Česko-nemška pravna pogajanja.

PRAGA 25. (Izv.) Česko-nemška pravna pogajanja so dospela do silno kritične in nevarne točke. Prihodnje dni pride do zelo važne odločitve. Za sredo prihodnjega tedna se pričakuje važna oficijelna izjava, da se pogajanja prekinijo in prenese na jesen.

Državni poslanec Udržal predsednik enotnega češkega kluba?

PRAGA 25. (Izv.) Klub čeških agrarnih državnozbornih poslancev je imel danes sejo, v kateri je bilo sklenjeno, da bo predlagal klub posl. Udržala za predsedništvo enotnega češkega kluba.

Zahteve vojne ministra Auffenberga.

DUNAJ 25. (Izv.) Vojni minister vitez Auffenberg je predložil cesarju vsestransko utemeljen memorandum, v katerem odločno protestira proti zavrnitvi njegovih zahtev za preoboroženje avstrijske artiljerije po skupni ministrski konferenci in zahteva čim najhitrejšje zamembe bronastih topov z jeklenimi (275 milijonov).

Minister zunanjih zadev grof Berchtold je podpiral ta memorandum in je bil pred dnevi sprejet pri cesarju v Ischlu v daljši avdijenci, v kateri je bilo govora tudi o tej stvari.

Vojaški zrakoplov pogrešajo.

INOMOST 25. (Izv.) Avstrijski vojaški zrakoplov „Zeppelin“ se je tu dvignil v sredo ob 6 zjutraj. Z zrakoplovom se je dvignil vseučiliški profesor dr. Lorenz, hotel preko Alp. Dosedaj o zrakoplovu še ni nikakih vesti. Ker so bile te dni v Alpah hude nevihte, se je bati, da je zrakoplov ponesrečil.

Romunski šef generalnega štaba pri avstrijskih vojaških vajah.

BUKAREŠT 25. (Izv.) Sedanjí šef generalnega štaba, bivši vojni minister Averescu bo na povabilo prestolonaslednika nadvojvode Frana Ferdinanda prisostvoval letošnjim avstrijskim cesarskim manevrom. Potem bo tudi sprejet pri cesarju v avdijenci. Pozneje odpotuje Averescu na Angleško, kamor je tudi povabljen k vojaškim vajam.

Stoletnica ruske zmage nad Napoleonom I.

PETROGRAD 25. (Izv.) Slavnosti stoletnice Napoleonove vojne iz leta 1812 se udeležijo 25. avgusta 25 oseb, ki so se aktivno udeležile vojne. Najstarejši veteran je star 126, najmlajši 117 let.

Rusija si prilašča Mongolsko.

MOSKVA 25. (Izv.) „Ruskoje Slovo“ priobčuje senzacionalno vest, da je bila sklenjena med Rusijo in Mongolsko, pogodba, ki vsebuje sledeče točke:

1. Rusija se zavezuje, da bo branila Mongolsko proti neupravičenim zahtevam drugih držav;
2. Mongolska se zavezuje, da bo na jemala potrebna državna posojila le v Rusiji;
3. Rusija dobi prednostno pravico za izkoriščanje mongolskih rudnikov.
4. Mongolska se zavezuje, da ne bo izdajala nobeni drugi državi, kakor edino le Rusiji, koncesijo za zgradbo železnice v Mongolski.
5. Vmešavanje Kitajske v zadeve s samostojne Mongolske se smatra za nedopustno.

Ta pogodba pomeni še ožjo pripojitev Mongolske k Rusiji in popolno odtrganje od Kitajske.

Pomožitev angleškega brodovja v Sredozemskem morju.

LONDON 24. (Kor.) V poslanski zbornici je mornarični minister razpravljalo pomožitev angleškega vojnega brodovja v Sredozemskem morju, ki naj bi se množilo za štiri dreadnoughte in križar. Poudarjal je, da je do leta 1915. d. možnost na razpolago. V letošnjem letu bo z ozirom na izpremenjenj mednarodni položaj Angleška porabila za pomožitev svoje mornarice 45 milijonov funtov, prihodnje leto pa še več.

Glavno načelo nemškega mornariškega zakona je ustanovitev tretje eskadre bojnih ladij, ki bodo gotove leta 1914. Angleška

bo tedaj že imela svojo novo eskadro, da bo, kolikor zadeva naddreadnoughte, stala nad vsem ostalim svetom. „Mi smo gospodje položaja. Panika ali alarm je nepotreben“.

Liberalni poslanec sir Compton Rickitt je izjavjal, da se ne strinja z vladno izjavo, da ni, da bi se morala Anglija dostojno meriti z zvezo med Italijo in Avstrijo. Te dve državi ste članici trozveze in pritiski, ki bi ga mogla nanju izvajati Nemčija, da bi odvrgla pozornost od Severnega morja, bi mogel biti prevelik. Razmere so take, da mora Angleška več storiti, nego stori. Prehiteli mora stvari, katerim bo najbrž stala nasproti v jeseni ali prihodnjem letu. Nemčija je izzvala Anglijo, Anglija mora odločno sprejeti ta izziv.

Zbornica je sprejela proračun za nove bojne ladje.

Bolezen japonskega cesarja.

TOKIO 25. (Kor.) Bolezen cesarjevo smatrajo v cesarski palači za zelo tvevno. Cesar je bil danes še bolj oslavljen. Moči pojemajo, splošno stanje je nepovoljno.

Potres.

LIMA (Peru) 24. (Kor.) Potres, ki je trajal 40 sekund, je razdejal skoraj celo mesto Pirna. Več oseb je bilo ubitih oziroma ranjenih.

Strela ubila moža, ženo ter hlapca.

INOMOST 25. Danes ob 12:30 je pri postaji Radberg v toblaški okolici vdarila strela med nevihto v neko drevo, pod katero se je zatekal neka kmečka rodbina ter ubila kmeta, kmetico, njunega hlapca in psa. Dekla je bila opečena na roki. En konj je bil omamljen.

Italijanski juridični tečaji.

Cesar je bilo pričakovati, se je tudi v resnici zgodilo: danes je baje gotova stvar, da se s prihodnjim šolskim letom otvora na tržaški trg. akademiji „Revolte“ juridični tečaji, in s tem bi bilo vsaj začasno rešeno vprašanje italijanske pravne fakultete, ki je že par let sem strašilo po dunajskem parlamentu in razburjalo avstrijsko javnost. Kako je tako preko noči prišlo do te odredbe naučnega ministrstva, je danes še zakrito očem javnosti. Vlada je skrivala do zadnjega časa svoje namere, a med tem, ko se je v odseku in pododseku bil najhujši boj, je vlada tajno mešetarila z Italijani in dosegla svoj trojni uspeh: ubila je tri muhe na en mah.

Če pogledamo nekoliko nazaj v zgodovino vprašanja italijanske juridične fakultete, vidimo izpočetka Nemce na strani Italijanov. Zahtevali niso nič drugega, nego edino to, da se italijanska pravna fakulteta umakne iz Inomosta, a denega naj jo potem, kamor hočejo. Pozneje se je nemška naklonjenost napram Italijanom precej ohladila, in dovoliti niso hoteli italijanske fakultete nikjer drugje, kakor edino le v strogo zaključenem italijanskem ozemlju. Izključili so Dunaj, izključili pa so tudi Trst, in prav nič se niso vpirali, ko so Čehi ponudili Italijanom mesta za italijansko pravno fakulteto in je enaka ljubezniva ponudba prišla tudi s strani Poljakov za Krakov. Italijani so na vse te zlohotne in dobrohotne ponudbe odgovarjali s stereotipnim: Trieste o nulla!

Vlada bi bila rada ugodila Italijanom in sicer s tem, da se italijanska pravna fakulteta namesti vsaj začasno na Dunaju, za toliko časa, da se najde zanjo primerno mesto. Ali kakor smo že rekli, bili so Nemci tisti, ki so se z vsemi silami uprli Dunaju kot sedežu italijanske pravne fakultete, češ, danes naj pride na Dunaj italijanska fakulteta, jutri pa bodo zahtevali isto zase tudi Slovenci, Malorusi, Čehi itd. itd., a Dunaj izgubi značaj nemškega mesta. Torej le Dunaja ne! Kam torej?

Vlada se je ustavljala z vsemi močmi italijanski zahtevi, da bi se namestila fakulteta v Trstu, in imela je za to gotovo tudi svoje temeljite razloge. Trst, ki je itak sedež Avstrije ne ravno najprijaznejši elementov, Trst, okno Avstrije v zunanji svet, brez katerega bi bila takorekoč odrezana od inozemstva, naj bi bil postal še v večji meri torišče italijanskonarodnega fanatizma — saj je vendar neoporekljivo dejstvo, da je posebno vseučiliška mladina sprejemljiva za najgorostnejše ideje. In kdo more zapirati vrata na akademična tla vsej oni množici vilni „ukazeljni“ mladini, ki bi, ali sama, ali tako ali drugače privabljenja prihajala iz bližnjega kraljestva v gostih vlakih črpat juridične modrosti na italijansko pravno fakulteto v Trstu! Vlada je torej imela s svoje strani resnih in tehtnih pomislekov proti italijanski pravni fakulteti.

Bil je pa še drug faktor, s katerim je morala računati vlada vsaj do tedaj, dokler ni imela pod streho niti brambre reforme,

niti proračunskega provizorija, in bila je to jugoslovanska delegacija, ki je odločno stala na stališču, da ne prej Italijanom pečenke, dokler nimajo jugoslovani vsaj najpotrebnejšega kruha, ne Italijanom najvišjega učilišča, dokler jugoslovani nimajo niti ljudskih šol, kaj šele srednjih!

Tako upravičeni zahtevi se ni mogla izogniti vlada kar tlavendav, še manj pa je mogla tebič meniti pogrešati jugoslovanskih glasov, ko je šlo za „najnujnejše“ državne potrebe. Bilo je torej treba velike previdnosti, najtajnejšega mešetarjenja, da ne bi prišla stvar na dan prezgodaj, da ne bi bile opozorjene sointeresirane stranke in bi v zadnjem trenutku ne posegle vmes s svojim neprekoračljivim vetom. Treba je bilo skrivati in skrivati, a končno najti formulo, da ostane volk sit in koza cela. In to se je, vsaj po njenem menenju, posrečilo vladi.

Tedaj, ko je parlament delal s polno paro, da so državne nuje potrebe in razni velevažni zakoni padali rešeni in sprejeti v vladno vrečo, kakor bi jih stresal iz rokava, tedaj je že bil tudi gotov dogovor med vlado in Italijani v stvari ustanovitve provizoričnih juridičnih tečajev na trgovski akademiji „Revolte“ v Trstu, in sicer gotovo tako, da naj bi, kakor smo rekli, ostal volk sit in ovca cela.

Vlada je s tem ukrepom vsekakor zadovoljila Nemce, kajti rešeni so strahu, da bi se jim pokvaril nemški značaj Dunaja; no, in v zadnjem času so se Nemci itak že precej privadili misli, naj bi se italijanska pravna fakulteta namestila v Trstu, čemur so se izpočetka upirali z vso odločnostjo. Saj je koroški poslanec, inomoški vseučiliški profesor dr. Waldner, nekaj podobnega predlagal v zadnji seji pododseka za italijansko fakulteto; Italijani so si tedaj lahko meli roke, saj so imeli svoje italijanske juridične tečaje že v žepu. Nemcem torej taka rešitev tega vprašanja ne bo delala preglavic in vlada ne bo imela z njihove strani sitnosti zaradi svojega samovoljnega ukrepa.

Italijani sami so seveda zadovoljni, kar se čita iz vsake vrstice, ki jo piše o tej stvari italijanske časopise. Je sicer v resnici vse skupaj le provizorij, toda pri nas v Avstriji je pač stara stvar, da so provizoriji definitivni, definitivni pa provizorični, in tako si pač mislijo tudi Italijani: kar je danes provizorij, bo jutri definitivum. Kaj, če hojijo slušatelji teh kurzov polagati izpite v Gradec! To potraja le par let, in potem jih bodo polagali na fakulteti v Trstu. Boli jih le eno, da namreč ti kurzi niso omejeni edino le na italijansko dijaštvo, temveč da so splošno dostopni. Da je vlada ugodila še tej njihovi zahtevi, potem bi bila njihova radost in zadovoljnost popolna. No, kaj takega pa si vlada vendar ni upala ukreniti, in tako bo imelo k tem tečajem dostop tudi dijaštvo drugih narodnosti.

Za jugoslovane je imela vlada pri vsej stvari tudi svnilno rutičo, da jim zbrise oči, da ne pride do hujšega razburjenja, in to je ravno ta — provizorij. Vsa stvar je le začasna, le za toliko časa, da parlament definitivno reši vprašanje italijanske pravne fakultete, pri razpravah v zbornici pa bodo jugoslovani imeli dovolj prilike, da izrazijo svoje menenje in da eventualno tudi zahtevajo kakih kompenzacij, ki jim jih sedaj vlada ni mogla koncedirati. Tako si pač misli vlada, da ne bo tudi pri jugoslovanih odpora.

Lepo si je zamislila vlada vso stvar, toda ne vemo, če se ni uračunela. Parlament je sicer na početnikah in se ne snide prav kmalu, toda ni pa na početnikah naše ljudstvo, ki se zaveda svojih pravic in prav tako krivic, ki mu jih zadajajo tisti, od katerih bi vsaj smelo pričakovati pravice. Naj torej ne misli vlada, da naše ljudstvo mirno in brez pripombe preide preko njenih samovoljnosti. Prej all slej naj pričakuje temeljitega obračuna!

Sicer naj pa zabeležimo tudi vest, ki jo prinaša „Neue Freie Presse“, trdeč, da na celi stvari sploh ni veliko resnice, da je vest o ustanovitvi italijanskih juridičnih kurzov v Trstu neutemeljena. Naučni minister da sploh še ni nič ukrenil v celi stvari in da sploh ni pričakovati v kratkem takega tozadevnega ukrepa, ker se nahaja minister na dopustu. Cela stvar da se je spletla le zato, ker se je o njej mnogo govorilo v zadnjem državno-zbornem zasedanju in so se Nemci začeli ogrevati za prvotno misel, da se ustanovi italijanska pravna fakulteta v zvezi z Revolte v Trstu, kar je tudi predlagal v pododseku posl. dr. Waldner.

Naj že bo torej tako ali tako, naša zahteva ostane slej ko prej: Brez slovenskih šol tudi ne italijanske pravne fakultete!

Italijansko - turška vojna in Dardanelsko vprašanje.

I.

O tem vprašanju, ki razburja sedaj ves svet, priobčuje kapitan I. Kopecky v praški „Union“ tako zanimivo in poučno razpravo, da bo gotovo ustrezno našim čitateljem, ako jim priobčimo tu vsaj vse važnejše momente.

Italijansko-turška vojna se razvija — tako začenja rečeni kapitan — tako, kakor sem jaz že v naprej napovedoval. Italijanske čete v Afriki so tam, kjer so bile že pred meseci in se bojujejo junaški... za svojimi utrdbami in pod varstvom svojih topov na ladjah, ki jih mali turški topovi ne morejo dosežati. Le tam, kjer se jim posreča, da morejo napasti male oddelke hrabrih Arabcev, slave Italijani velikanske zmage. Iz varnega skrivališča jih Arabci ne morejo izvabiti, ker jim je (Italijanom) življenje predragoceno. V zml niso hoteli italijanski generali pomikati se v notranjost dežele, ker je deževalo, a sedaj nočejo zato, ker ne dežuje in je prevroče. Oni čakajo torej, da ljubi Bog postavi zemljo na glavo in spremeni klimo, ali da se Arabci — izselijo.

Ta sklep je kaj hvalevreden, ali ima tudi svoje slabe strani. Stroški za vojno naraščajo od dne do dne in znašajo že stotine milijonov. Izguba na človeških življenjih je že zelo velika, industrija in trgovina trpita občutno, kajti izgubila sta vsa tržišča v Orijentu. Beda v nekaterih provinci jah je naravnost grozna, a kar je najhujše: ljudstvo začneja razumevati, da je vlada tira v naročje velike katastrofe.

Jako dolgo je možno ljudstvo varati in se mu lagati ter je tudi fanatizirati za kako stvar. To vidimo iz zgodovine in tudi sedaj. Vidimo, kako mnogokrat v kakem narodu najžalostnej in najbrezobčajnej ljudje igrajo vodilno ulogo in jo s praznimi frazami izrabljajo v svojo osebnost korist. Ne treba, da bi šele potovali okolo sveta, da vidimo to žalostno sliko. Često more vlada takega junaka z njegovimi načeli vred z zlato obšivanim frakom kupiti za svoje namene, kajti njegovo načelo je, da nima nikakih načel. Ali varanje ne more dolgo trajati. Končno prihaja ljudstvo vendar do zavesti in italijansko vlado mora biti strah pred takim streznenjem in njega posledicami.

Da je prepreči, mora gledati na to, da more kazati na vsaj navidezne vspehe na bojišču in tako natožati ljudstvu peska v oči. V Afriki ni možno to; zato je prenesla bojno pozorišče v Egejske vodovja. Začetek je napravila z okupacijo Rodosa in nekaterih malih otokov, ki vsi skupaj nimajo nikake strateške vrednosti, kajti nijeden nima porabnega pristanišča, ki bi moglo nuditi varstvo vojnim ladjam. Že geografična lega teh otokov dokazuje, da je bila okupacija preračunjena le v gornji namen. Iz tega razloga tudi ni napravila nikakega utisa na turško vlado. Ta poslednja privoščka marveč Italijanom to otroško veselje, ki je morajo tako drago plačevati.

Bedna, ali, kakor se zdi, proračunjena komedija je bil napad italijanskih ladij na malo trdnjavo v ustju Dardanel. Italijanska vlada je dobro vedela, da Turčija vsled tega zapre ožino z minami in da bodo s tem oškodovani trgovski interesi večine držav. In italijanska vlada je mislila, da države prisilijo Turčijo, da sklene sramoten mir. Države pa so se omejile le na prijateljske opomine v Carigradu, ker so bile v berolinski pogodbi izrecno priznane Turčiji pravice za to, da bi s tem oškodovale in slabile Rusijo. To je bilo grenko razočaranje za italijansko vlado, in to tembolj, ker se je osmešila pred svetom. Drugače bi bilo pač, ako bi bila napravila vsaj poskus, da si izsilil prehod skozi Dardanele; ali nato ona niti ni mislila, ker jej je bilo grozilo — prekliso! Nočem reči s tem, da je foriranje ožine nemožno, ker so Turki prenemarni; ali ob normalnih razmerah ne bi tako rekoč niti ena italijanska bojna ladja ne prišla zdrava v Carigrad. In Italijani niso nikak Rusi, ki bi brez strahu pred smrtjo napadli veliko močnejšo floto. Po mednarodnem pravu ne bi jih mogla nobena država ovirati na tem, ali jim le zameriti; ali težko da bi jim vlasti dovolile ponavljanje same — komedije!

Ako bi pa Italija s ponovljenimi napadi, kakoršen je bil oni od 18. julija t. l., še enkrat prisilila Turčijo, da ožino zapre paroplovbi, bodo trpele na tem največ Rusija, Anglija, Bolgarska in Romunija. V malo tednih začne izvoz žita, kateri znaša

stotine milijonov in zaposluje stotine ladij. Lahko si predstavljamo, kako velikansko škodo bi zastajanje tega izvoza povzročilo dotičnim državam in kako usodno bi vplivalo na svetovno tržišče z žitom. Tudi uvoz v pristanišča Črnega morja je v tem času jako velik. Z gotovostjo je torej računati, da bi s tem prizadete države ukrenile proti temu odredbe, ki bi ob gotovih okoliščinah utegnile spraviti v nevarnost evropski mir. Ako bi postopale pravično, bi zahtevale od Italijanov, ali naj izvrše odločilen napad proti Dardanelom, ali naj prenehajo s — komedijo! Tega vendar ni smeti zahtevati od Turčije, da ne bi se branila proti roparskemu pohodu in da bi Italijanom omogočila prehod.

Bilo bi pač možno tako zapreti Dardanele z minami, da bi mogli poljubno spuščati ladje skozi, ali Turčija nima za to ne primernih min, ne izvežbanega personala, ne drugih potrebnih naprav. Razun tega je v ožini velika globočina in so slaba tla za zasidranje. In na nekaterih mestih je tudi močna struja, tako, da bi bila vedna nevarnost, da odžene mine od prvotnega mesta zasidranja. To se je zgodilo tudi ob zadnji zatvoritvi z minami in zato so tudi rabili toliko časa, da so osvobodili plovno vodo.

Narodna delavska organizacija v Trstu

sklepije

za nedeljo 28. julija 1912.

ob 9 dopoldne

velik protestni shod

na velikem vrtu kons. društva „Jadran“ pri Sv. Jakobu v Trstu.

Slovenski delavci in delavke vseh strok! Podjetniki, kapitalisti so se vrgli na vašo edino oporo v boju za obstanek: organizacijo. Prvi tak atentat se je izvršil v tovarni „Linoleum“, kjer je bilo radi organizacije odpuščenih več delavcev. Ravnateljstvo te tovarne pa namerava odpuščati z deia še druge delavce, tiste namreč, ki so se drznili pridružiti organizaciji. Ker je to atentat na delavsko organizacijo, kateremu slede lahko, če se takoj ne prepreči, druge tovarne, za to vas pozivljamo, slovenski delavci in delavke, da odločno protestirate proti tej krivici. Pokažite, da si ne pušitate ropati, vam pa zakonih zajamčenih pravic. Z močjo se doseže vse! Za to, delavci, pokažite v nedeljo s svojo solidarnostjo da se ne strašite boja za pravico. — Delavci, delavke! Vsi v boj proti tlačanstvu! Vsi za enega, eden za vse!!

CENTRALNI ODBOR „Nar. delav. org.“ v Trstu.

Domače vesti.

Iz finančne službe. Finančna tajnika Ivan Perper in dr. Evgen Scala sta imenovana za finančna svetnika v področju finančnega ravnateljstva v Trstu.

Smrtna kosa. Umrli je v Gradcu po dolgi bolezni v 74. letu starosti podpolkovnik v pok. Jakob Kavčič pl. Krasnido. Polkovnik, ki je živel več let v aktivni službi v Trstu, se je vdeležil vojen leta 1859. 1866, 1878 in je leta 1898 stopil v pokoj. Bil je vitez Fran Josipovega reda je imel še več drugih odlikovanj. Za njim žalujejo udova, ena hčerka in štiri sinovi.

Umrli je pri Sv. Antonu pri Kopru g. Ivan Križman.

† **Angelj Bizjak.** Včeraj popoldne ob 5 se je vršil pri Sv. Jakobu pogreb tako prerano umrlega g. Angelja Bizjaka, vsemu slovenskemu Trstu znanega pevca-tenorista Sentiakobse Čitalnice in njenega soustanovitelja.

Že davno pred napovedano uro se je začela zbirati na Sentiakobskem trgu množica občinstva, ki je hotela izkazati zadnjo čast umrlemu, in ko se je pozneje razvrstilo sprevod, smo šele videli, kako ogromna je bila množica. Prvi so korakali v sprevodu pokojnikovi stanovski tovariši, pismonoše, noseč venec s slovenskim napisom na črnomurmenem traku, za njimi je korakala godba NDO, potem pa so nosili krasen venec Sentiakobse Čitalnice s slovenskim znakom in venec pokojnikovih sorodnikov. Nato je prišla Čitalnica korporativno z zastavo, katere razviti pred dobrim mesecem je pokojnik sicer že zelo slab, vendar še prisostvoval.

Krsto je nosilo od hiše žalosti pa do cerkve in potem iz cerkve pa do italijanske šole na Istrski cesti šest čitalničarjev. Za krsto pa se je razvrstila v sporedu vsa velika množica moških in žensk. Videli smo tu zastopana skoraj vsa tržaška pevstva in več drugih narodnih društev, gotovo pa vsa sentiakobska. V sprevodu je bil tudi deželni poslanec g. Miklavc. Sprevod se je pomikal iz ulice Sv. Marka po ulici delle scuole nuove, po ulici S. Giacomo v cerkev, od tam pa po Istrski cesti na pokopališče pri Sv. Ani.

Na pokopališču se je v imenu Čitalnice poslovil od umrlega g. Požar, v imenu „Ilirije“ pa g. Šorn, nakar so zapeli združeni pevci „Ilirije“ in Čitalnice „Na grob.“

Marsikomu je zasolželo oko, ko so polagali v grob zemeljske ostanke moža, ki se je v celem svojem življenju kezal neustra-

šenega, odločnega narodnjaka, ki je bil povsod in vselej na svojem mestu, ko ga je klicala narodna dolžnost, in ki je zlasti pri Sv. Jakobu neumorno deloval za povzdigo narodnega življenja, narodne kulture. Čitalnica ne izgubi z Angeljem Bizjakom samo dobrega pevca, temveč moža-organizatorja, ki mu je bil procvit društva dražji, nego punci v očesu, šentjakobsko in sploh tržaško slovenstvo pa je v njem izgubilo moža, ki ga je moglo postavljati marsikomu v zgled, kako more človek, tudi če je v državni službi, ljubiti svoj rod in jezik, in tudi delati zanj!

Slava spomnu Angelja Bizjaka!

„Slovenec“ v svojem elementu. V svojem članku o položaju v Pulju v številki od minole srede piše „Slovenec“ med drugim:

„Vse drugačno lice bi imela stvar, če bi se bilo na slovanski strani o pravem času mislilo na pošteno organizacijo delavstva, ker bi se bilo s tem zajezilo prodiranje socialne demokracije. S tem je bila storjena velika napaka, katera bi se dala z železno vztrajnostjo še deloma popraviti. Z delavsko organizacijo, katera tu le komaj živi, ni nič. Njen program se le malo razlikuje od revolucijonarne socialne demokracije. Puljska delavska organizacija je večjica tržaške, katera pa napoveduje osobito v najnovejšem času najbrezobznejši boj proti militarizmu. Že samo to zadostuje, da nima v Pulju tista stranka, za katero se bo obeshala ta organizacija, misliti na napredek, ker bo gotovo naša odpor na strani, vojne mornarice, torej na strani, katera bi prišla v sedanjih razmerah prva v poštev, na katero bi se mogla hrvaška stranka opirati. Iskati zavezništva pri socialni demokraciji, bi bilo isto kakor s peščico delavke organizacije.“

In tako vrši „Slovenec“ dan za dnem imenitno službo državnega policaja nasproti svojim sokrivnim bratom! Ali res ni enega človeka v vsej S. L. S., ki bi imel toliko dobrega ukusa, da bi se oglašil s protestom proti neprestani rabi takih sredstev za medsebojno domačo politiko?

Ali smo zadeli v živo z vestjo, ki smo jo priobčili v naši torkovi številki o socialno-demokratski doslednosti. In ker resnica v oči bode, je tudi ta resnica strahovito zbudila v oči gospode sodrugi, ki pisarijo v „Zarju“. Zato pa tudi v sredni „Zarji“, v njenem tržaškem oddelku, kar mrgoli psokv na „Edinost“, kajti psokva, to je edini argument, ki ga uporabljajo socialni demokrati, če jih postavi kdo pred neovrgljivo resnico. Psokve in zavijanja; v tem so res specialisti gospodje sodrugi.

„Edinosti“ uredniki in dopisniki so naspodobni, blitajo potom tega najnepotrebnejšega lista, najnepotrebnejšega seveda za „Zarjo“, ki se nikakor ne more udomačiti v Trstu, vse, kar je poštenega in kar ne nosi trdo prisluženih denarjev v nikdar site malhe narodne gospode.“

Pa so res imenitni ti gospodje sodrugi! Če se kje lahko govori o malhi, se pač pri njih samih, kajti vse, kar so in kar imajo, so si napravili s svojo malhario, s svojim izsemanjem delavstva, torej tistega ljudskega sloja, ki ni ravno najboljši gmetno podpert, ki pa ni imel za to prav nič in tudi ne bo imel nič, ker se vse le oprijema malhe same in tistih, ki drže malho v roki.

Da odvrnejo od sebe očitanje nedoslednosti, so torej gospodje sodrugi posegli po psokvah in zavijanju. Nam očitajo laž, zmerjajo nas s „farškimi petolizniki“, nas, ki smo konstatirali, da so socialno-demokratski pevci s svojim petjem pomagali proslavljati petdesetletnico rojanske cerkve, in naganjajo nas z infamijo. A glej, kako so lepo zavili celo stvar.

V našem listu je stalo dobesedno: „Bili so to italijanski socialisti, pevci italijansko-socialističnega „Ljudskega odra“, ki so s svojim učiteljem na čelu pomagali praznovati župniku Jurizji petdesetletnico rojanske cerkve in prepevali v njeno slavo, kar se je dalo“. In kaj je napravil „Zarjin“ psokvaški dopisnik iz tega?

Da so pevci peli pri procesiji! Kdaj smo trdili mi to? In da so peli pevci „Ljudskega odra“, slovensko socialističnega namreč? Kajti vzlic temu, da smo izrecno poudarjali, da je bil to italijansko-socialistični „Ljudski oder“, so gospodje sodrugi zavili stvar na slovensko-socialistični „Ljudski oder“, samo da so potem mogli govoriti o „laži“. Na podlagi takega zavijanja naše vesti, pa prihajajo potem z „narodnjaško drhaljo“, politično impotenco, „fel“, „lopovščino“ in vsemi takimi izrazi, ki se čujejo navadno le v beznicah zadnje vrste in pa v — „Zarji“. In potem še govore o svoji „kulturnosti in izobrazbi“! Ako keda, so pokazali go spodje sodrugi tu vso svojo — kulturo v jarku ležečega pijanca, ovrgli pa niso niti z ene besedico, niti z najmanjšim dokazom trditve, da so italijanski socialisti, pevci italijansko-socialističnega „Ljudskega odra“, kakor pač mi Slovenci imenujemo njihov „circolo“, pomagali župniku Jurizji praznovati petdesetletnico rojanske cerkve! In to smo pritrdili v oni vesti, pa nič drugega!

Sicer bi pa samo vprašali, katerega društva ali zbora je predsednik neki gosp.

Hočevor, ki je pri slavnosti petdesetletnice rojanske cerkve celo nosil — b a n d e r o, a in kdo je tisti veliki socialni demokrat, slovenski namreč, ki ima doma v svoji sobi obešenega Garibaldija, svojega otroka, sicer le nezakonskega, a vendar svojega, pošilja v izobrazbo k italijanskim — Salezijancem? Morda nam dobroznani „urednik“ tržaškega oddelka v „Zarji“ sam pojasni to stvar in tudi morda izrek g. župnika Jurizze, da ima socialiste rajši, kakor pa Slovence?!

Deputacija državnih uradnikov pri namestniku. Včeraj je bila pri namestniku princu Hohenlohu deputacija državnih uradnikov iz Trsta. Bili so to gg. poštni kontrolor Bezek, višji polc. komisar Kurzemann, rač. revident Moretti, car. revident Sterle, rač. oficijal Bolonci ter poštni oficijal Cassoni. Deputacija je izročila namestniku obširen memorandum glede stare zahteve, pristaniške doklade za drž. uradnike in nameščence v Trstu.

Namestnik je zelo prijazno sprejel deputacijo in obljubil, da se zavzame z vsemi močmi, da dobe tržaški uradniki to, kar žele. Omenil je dalje, da ga bo osobito veselilo, ako se to doseže, ker je to njegova želja že od tedaj, ko je došel v Trst.

Trž. drž. uradniki so prepričani, da bo tudi sedaj kakor vedno namestnik storil, kar je obljubil, da tudi c. kr. vlada na Dunaju ne bo nasprotna tej stari in tako opravičeni zahtevi vsega tržaškega uradništva, ter da izpolni enkrat svojo dolžnost, ker revščina je velika.

Razmere na tržaških poštah so pač res take, da bi bilo treba vzeti v roke pošteno metlo in pometati in pometati. In potrebna bi bila brezova metla, trda, ostrá, da bi pometla iz njih vse, kar je v njih vredno najhujše graje. Evo le slučaja, ki se je dogodil pred kratkim na pošti v ulici Stadion.

Na tej pošti je hotelo oddati neko tovarno pošiljko neko dekle, ki ni znalo drugega jezika kakor slovenskega. Dva moška tudi Slovenca, sta stala v bližini in videla, da je bil naslov na poštni spremnici popolnoma pravilno napisan: Lesce — Gorenjsko. Pa mislite, da so vedeli na pošti, kje so te Lesce! Kaj še: Izpraševali so odpošiljalco, kje je ta „Lesce“, a dekle ni vedelo odgovoriti, ter ni razumelo vprašanja. Šli so potem preobratat celo skladalnico knjig, iskali sem, iskali tja, in končno so našli, da so Lesce nekje tam gor pri — „Mödingu na Nižjem Avstrijskem, ali pa neke na Koroškem.“

Končno je stvar postala preneumna enemu onih dveh moških, ki sta gledala to mečkanje, in ker se mu je smililo dekle, ki je čakalo in čakalo in si ni znalo pomagati, je stopil bližje in pojasnil uradniku, kaj in kje so Lesce. Potem šele je bilo konec vpraševanja in iskanja.

In čemu vse to? Zato ker c. kr. poštno in brzojavno ravnateljstvo v Trstu ne poskrbi za to, da bi bili na c. kr. poštah uradnih v Trstu nameščenih uradniki, ki razumejo jezik, katerega govori gotovo dobra tretjina domačega tržaškega prebivalstva. Uradnik, ki ne razume slovensčine, ni sposoben za službovanje v Trstu, vsaj v taki službi ne, kjer ima opraviti z občinstvom. Naj jih imajo pri ravnateljstvu, a občinstvu naj dajo na razpolago ljudi, ki razumejo v Trstu uradno priznane deželne jezike.

Naše občinstvo naj bi le strogo zahtevalo povsod, da morajo poštni uradniki govoriti slovenski in naj bi se v vsakem nasprotnem slučaju pritožilo na pristojnem mestu, pa bi bilo kmalu konec teh nepotrebnih šikan.

Nemški križar „Geier“ je pod poveljstvom korvetnega kapitana Halma priplul včeraj iz Krfa v našo luko. Izmehal je obilne strele z baterijo pri svetilniku. Nemški konzul, legacijski svetnik dr. Julij Winckel se je kmalu po prihodu podal na ladjo pozdravit poveljnika.

O razmerah v Kanfanaru. Članek „Iz Kanfanara“ v „Edinosti“ od 24. t. m. mi je v veliko zadoščanje, in sem dopisniku, ki mi je, žal, neznan, iz srca hvaležen, ker je javnosti in zlasti kompetentni oblasti pojasnil, česar jaz nisem smel pojasniti, oziroma bi meni dotična oblast ne verjela. Pač pa je mojim preganjalcem vedno verjela. No, šele sodnijsko postopanje je pojasnilo kompetentni oblasti, kje je bila pravica in kje krivica.

Vera je šla le razgrajalcem, motilcem miru in reda na postaji, osebam, ki so radi iredentističnih stremiljenj sodnijsko preganjane, in so bile iz državne službe suspendirane. Državno pravdnštvo v Rovinju, ki je radi oprostilne razsodbe prvega razgrajalca, oziroma radi premajhne kazni drugih razgrajalcev prijavilo priziv, in c. kr. okrajno glavarstvo v Pulji, ki je obsodilo vse razgrajalce na 140 K globe, oziroma 14 dni zapora vsakega, je dokazalo, kje je pravica.

Ukaz se je glasil: Zatoži razgrajalce in motilce miru in reda; a ko si jih zatožil, se je glasil: Zakaj tožiš samo Italijane? Odnehal in glej da zgineš! ... In vendar se ukaz ni glasil: toži Hrvate, marveč toži razgrajalce! ... Glej, da prideš v prijateljske odnose s občinskimi faktorji, diktirajo — Saaj jih ni. Edini faktor, večkrat preganjan radi iredentizma, odklanja moje prihteljstvo. „On“ zahteva moje premeščenje, ker nisem Italijan in iredentist. Obljubil so

mu brez vsakega povoda, samo da so „njega“ zadovoljili, da bo „dajal mir“.

In kako težko je bilo dobiti naslednika! Vsakdo se je branil. To govori mnogo ...

Dopisniku, ki je jasno govoril, a ne še vsega povedal — povedati bi bilo še mnogo, mnogo — prisrčna hvala!

Josip Obad, pristav in postajenačelnik c. kr. drž. železnice.

Se že oglašajo! V članku „Naša šolska statistika“ v izdanju od minole nedelje smo predložili s številkami in konkretnimi podatki, kako bogato kompenzacija so dobili Nemci v Primorju, kjer so le kolonisti brez pravic avtohtonnega prebivalstva, za tisto mizerijo podržavljenja 5 razrednih učiteljev v prilog 20 tisočem slovenskega avtohtonnega prebivalstva v mestu tržaškem! 32 nemških učiteljev, brezplačne prostore, letno subvencijo 16000 K in morda še učiteljski zbor za nemški dekliški licej v kompenzacijo za podržavljenje 5 slovenskih učiteljev v minolemu letu!

Človek bi mislil, da bo nemški železdec enkrat sit vsaj za nekoliko časa!

Kaj še! Ta železdec ni nikdar sit. Meči mu, kolikor hočeš, kričal ti bo še dalje: še, še in še! Komaj se je raznesla vest, da misli vlada ustanoviti na trgovski akademiji Revoltella italijanske juridične tečaje, že kriči graška „Tagespost“ na zaključku svojega tozadavnega članka: *Nun aber kommen hoffentlich auch die Deutschen an die Reihe, die schon lange dringend einer nautischen Schule bedürfen.*

Poleg vsega, kar jim je vlada že vsula v korito še navtično šolo! Človeku zastaja pamet in mu jemlje sapo vspricho take požrešnosti in drznosti. Za avtohtoni italijanski prebivalstvom naj ne pride — kakor bi zahtevala najelementarnejše pravičnost — na vrsto avtohtono slovensko prebivalstvo se svojimi najelementarnejšimi zahtevami — tako skromnimi, da je naravnost škandal za moderno državo, da te zahteve niso izpolnjene že davno — ampak na vrsto naj pridejo zopet nemški priseljenci in vrhu vsega s zahtevo, katere uresničenje more opravičeno zahtevati le domače ob morju rojeno in vzgojeno prebivalstvo sebi in državi v korist!

Nemškemu priseljencu ves luksuz, slovenskemu domačinu pa niti najpotrebnejšega za življenje in obstanek. To zahteva nemška pravičnost, ki so jej avstrijske vlade vsikdar pokorno na uslugo! Italijanom juridične tečaje, Nemcem ljudskih, meščanskih in srednjih šol v vsej preobilici, in še navtično šolo ... Slovencem pa — konfiscirajo članke z zahtevo po jedni sami srednji šoli radi neznoznega stanja in neprestanega žaljenja na istih nemških šolah!

Nemci se že oglašajo; in kakor nas uče stare skušnje, bodimo le pripravljeni, da bomo za prihodnjo drobtinico, ki nam morda pade z bogate mize, morali plačevati Nemcem drage kompenzacije!

Umrli je včeraj zvečer absolvirani pravnik g. Gustav Marušič, bivši član slov. akad. fer. društva „Balkan“. Bolehal je že dlje časa na jetiki. Bil je značajan in trden Slovenec (dasi njegova vzgoja ni bila v narodnem duhu) ter vselej zvest in odkrit tovariš. Studiral je na češki univerzi v Pragi. V cvetju let ga je doletela nenasična smrt in ga vgrabila družini, ki jej je bil v ponos in obilim tovarišem, ki žalujejo za njim. Bodí mu zemljica lahka!

Trgovskim pomočnikom. Trgovski pomočniki so vabljani na sestanek, ki bo v nedeljo dne 28. t. m. ob 10. uri predpof. v zgornjih prostorih restavracije „Balkan“. Razpravljali bomo o letošnjih volitvah. Staviti hočemo svoj odbor. Doslej je vladala med našimi trgovskimi pomočniki prevetlika miščnost in brezbriznost. To je v veliko škodo za naše stanovske koristi. V nedeljo torej vsi na sestanek!

Živnostenska banka v Pragi poroča, da je fuzija trdke Matija K. Buva Sin, trgovska delniška družba za proizvajanje ciktorije v Visokem Veselju, s Kolinsko tovarno kavinih pridatkov, delniško družbo v Kolnu, oblastveno potrjena, ter da je fuzijska pogodba obeh družb postala pravoveljavna, na podlagi medsebojnih, na izrednih občnih zborih določenih pogojev. Imeno Buva-delnica za nove delnice Kolinske tovarne a K 200 nominala preskrbi Živnostenska banka v Pragi, ki izvede istočasno tudi zvišanje delniške glavnice Kolinske tovarne od K 2.000.000 na K 3.000.000. Na željo daja interesentom pojasnila Živnostenska banka, podružnica v Trstu.

Magdalenska CM podružnica priredi ob priliki otvoritve novega otroškega vrtca pri Sv. M. Magd. zgornji veliko slavnost dne 15. septembra t. l. (in ne 8. septembra kakor je bilo pred časom določeno). Sprememba radi 25-letnice društva „Hajdrih“ na Proseku. Kdor pozna od bližje Sv. M. Magdaleno zgornjo, ta ve, kolikega pomena je ta predel naše okolice za našo narodno stvar in kolikega pomena bo tam otroški vrtec družbe sv. CM. Bližnja bratska pevstva društva so najljubšeje naprošene, da upoštevajo ta naš dan in da nam priskočijo na pomoč s sodelovanjem. Magdalenci! Pripravite se za ta naš veliki dan!

Dobava lesnine. C. kr. ravnateljstvo državne železnice v Trstu odda potom javnega dobavnega razpisa dobavo lesnine za leto 1913. Podrobní podatki so v „Wiener

Zeitung“ in „Osservatore Triestino“ od 26. julija 1912.

Tržaški mestni svet bo imel danes ob 7 zvečer XXII. javno sejo.

Petindvajsetletnica „Hajdriha“. Vsled razpisa nagrade 50 K za mešan zbor je prejelo pevsko društvo „Hajdrih“ 3 pesmi. Razsodišče, sestavljeno iz gg.: dr. Gojmir Kreka, Antona Foersterja, Frana Gerbiča in Mateja Hubada, je soglasno odločilo nagrado mešanemu zboru: „Ecce dolor“ skladatelj Emila Adamiča. Nenagrajene skladbe je društvo vrnilo skladateljem. Konkurent s pesmijo „Pozdrav pomladi“ prejme svojo skladbo, ker ni poslal naslova pod lastnim psevdonimom, pošto-ležeče glavna pošta Trst.

Priprave za dostojno pevsko slavnost 8. septembra lepo napredujejo. Pričakujemo pevcev od blizu in daleč. Društva se že pridrujo oglašajo. Zanimanje za to slovesnost je vsestransko.

Odbor pevskega društva je v 12. odobrovi seji izvolil sledeči slavnostni odbor: Dr. Edvard Slavik, odv., dež. poslanec itd. slavnostni predsednik, ker je ustanovitelj društva, prof. Matko Mandič, nar. zast. itd., slavnostni podpredsednik; člani slavnostnega odbora pa so: Lukša Martin, Kalin Matija, Ljudomil Nabergoj, Josip Koren, Ivan Cibic, Jakob Furlan, Robert Slavik, Iv. Nabergoj. Slavnost se bo vršila v velikem senčnatem gaju s krasnim razgledom na Jadransko morje.

NAROČBE za oglaševanje naslovite na „Inseratni oddelek Edinosti“, ako želite, da bodo oglašeni takoj uvrščeni v našem listu.

Tržaška mala kronika.

Trst, 25. julija.

Lep prijatelj! Anton Seemann, star 47 let iz Prerave, čevljar, stanujoč v ul. Molin a vento št. 25, Maksimilijan Potrenik, klepar, stan. v ul. Miramar št. 77 in Josip Bambič so v minoli noči popivali v večih krčmah. Na zadnje so šli v kavarno na trgu Barriera in tu povzili več pijac. Bambič, ki je hotel plačati tudi za svoja prijatelja, je videl, da nima več denarja in zato je izročil Seemannu svojo zlato uro, vredno 60 K, naj jo ponese v neko bližnjo kavarno in jo tam zastavi. Seemann je šel, ali ker ga ni bilo dolgo nazaj, je šel za njim v omenjeno kavarno in je tu zalotil Seemanna, ko je ravno hotel njegovo zlato uro prodati. V zvezi vsemu prijateljstvu je dal Bambič aretirati Seemanna.

Ukraden premog. Sinoči je pri vходу iz svobodne luke Frana Josipa I. finančni stražnik ustavil tri vozničke, ki so imeli na svojih vozih vsak po zaboj premoga. Odvojeni so bili pred policijskega adjunkta na državnem kolodvoru g. Pasquale in tu je prišlo na dan, da je bil premog ukraden v zalogi paroplovne družbe „Ragusae“ v omenjeni luki in da je tatvino izvršil sam skladiščnik omenjene družbe nek M. Goriome-njeni vozniki so bili, v stvari popolnoma nedolžni, izpuščeni na svobodo.

Padel z voza. Mesar Virgil Stern, star 82 let, se je peljal včeraj v svoji kripici po Istrski ulici, ko se je nakrat konj splašil in je Stern padel s kripice. Ranil se je močno na glavi in zadobil še drugih poškodeb na telesu. Pozvani zdravnik z rešilne postaje mu je za silo obvezal rane, a na to se je Stern podal na svoj dom.

Poskušena samomora. Angela Tremul, stanujoča v ul. Boschetto 40 je šla včeraj obiskat neko svojo prijateljico v ul. del Vitelli št. 6 in tu je v samomorilno svrhu pila octovo kislino. Pozvani zdravnik z rešilne postaje „Igea“ jej je nudil prvo pomoč ter jo je dal potem po Trevesu odvesti v bolnišnico.

Ivana Klarič, stara 25 let in biva-joča v Rojani št. 681 si je tudi skušala vzeti življenje s octovo kislino. Tudi njej je nudil prvo pomoč zdravnik z rešilne postaje ter jo dal prevesti v bolnišnico.

Aretilan, ker se je umešaval v redarjeve posle. Včeraj popoldne je neki redar v ul. Sv. Lazarja aretilal nekega Rudolfa Marliča, starega 18 let, iz Dunaja in stan. v Barkovljah št. 138, ker se je pretepal z Viktorjem Kafka. 16letni Anton Pečar, iz Trsta, stanujoč v Lonjerju je sledil aretilancu in ga je hotel osvojiti iz redarjevih rok. Zgrabil je redarja celo za roko. Ta junaški čin mu je seveda izpodletel in redar je še njega aretilal ter oba gнал v ul. Tigor.

Požar. Sinoči ob 8:30 je začelo goriti v hiši št. 45 ul. Giuliani in sicer v stanovanju IV. nadstropja. Ni znano, kako je nastal ogenj. Pozvani gasilci so ugasili požar v pol uri. Zgorelo je popolnoma pohištvo v eni sobi. Skode je okoli 800 K.

Koledar in vreme. — Danes: Ana. — Jutri: Pantaleon muč.

Temperatura včeraj ob 12. opoldne + 28° C. — Vreme včeraj: lepo.

Vremenska napoved za Primorsko: Večina jasno. Tendencia za nevihte. Vroče. Lokalni vetrovi.

Društvene vesti.

Starešine slov. akad. fer. društva „Balkan“ so naprosili, da se polnoštevno udeležijo pogrebu po pok. tovarišu Gustavu Marusiču, ki se vrši danes, v petek 26. t. m. ob 5. uri pop. iz hiše žalosti v Rocolu na pokopališče k Sv. Anl.

Občni zbor „Slovanske Čitalnice“ se bo vršil danes, v petek, 26. t. m. ob 8. uri in pol zvečer, v društvenih prostorih. Na dnevnem redu so zelo važne točke. Pričakuje se obilne udeležbe.

Odsek trž. Sokola v Barkovljah prosi vse svoje člane, da naznaniijo odboru (najbolje potom dopisnice) svoje naslove, da se omogoči redno razpošiljanje župnega vestnika.

Tržaško podporno in bralno društvo vabi gg. odbornike k odborovi seji danes, v petek, ob navadni uri zvečer.

Nar. del. organizacija.

— Zidarska skupina N. D. O. sklicuje za danes ob 7 zvečer društven shod v društvenih prostorih ul. Sv. Franciška 2. — Z ozirom nato, da je na dnevnem redu posredovalnica dela in druge važne stvari, pridite vsi!

— Posredovalnica dela NDO. Službo išče pisar, izvežban v vseh pisarniških poslih. Vstop takoj. Naslov pove urad posredovalnice dela NDO, ul. Sv. Franciška št. 2.

— Delavci in delavke! Agitirajte za nedeljski protestni shod! V nedeljo moramo pokazati, da smo tu, da smo močni in solidarni v boju proti izkoriščanju. Upamo, da bo vsak delavec izpolnil svojo dolžnost, prišel na shod ter pripeljal zlasti manj zavedne delavce s seboj.

— Skupina NDO „Mestna plinarna“ sklicuje za danes ob 6 zvečer važen sestanek v društvenem prostoru, ul. Sv. Marka 19.

— Delavci tehničnega zavoda Sv. Marka so vabljani na sestanek, ki se bo vršil jutri ob 5:30 pop. v društvenem prostoru, ulica Sv. Marka 19.

— Odborniki skupine NDO „Sv. Andrej“ so z ozirom na važno zadevo naprosili, da pridejo danes ob 6 zvečer v društveni prostor, ulica Sv. Marka 19.

— Godbeni odsek NDO. V nedeljo dopoldne ob 9:30 odbovora seja v prostorih NDO ul. Sv. Franciška št. 2. Vabljani so vsi odborniki in namestniki, kakor tudi g. kapelnik. Prosim točne udeležbe.

Predsednik.

— Društveni znaki se prodajajo v uradu NDO, ulica Sv. Franciška št. 2. Kos stane 50 vit.

— Skupina NDO „Plavži“ v Škedenju priredi dne 11. avgusta veliko ljudsko veselico z obširnimi programom. NDO v Trstu pa napravi ta dan izlet z godbo in zastavo v Škedenj. Treba, da gremo enkrat obiskat sotrpine, delavce škedenjskih plavžev. Na ta dan opozarjamo narodna društva.

Vesti iz Goriške.

O gospodarski zadrugi v Vrtojbi. V odgovor na napad v „Edinosti“ od 20. t. m.:

Radi stvari, o katerih smo že govorili kakor vodstvo zadruga v „Edinosti“ od 16. t. m., se ne bomo več prerekali. Odgovarjamo na drugo.

Dopisniki nam očitajo nevednost, češ, da vsled naše nevednosti se je prodajal krompir nižje nego bi se bil, da ni zadruga nižala cene. To govore trgovci, ki nočejo priznati, da bi se tudi mi kaj razumeli v trgovini. Ali kako korist je imel kmet od vaše izkušnosti: več ko vas je bilo, bolj je trpel kmet, ker vsakdo izmed vas je hotel prodati, a odjemalci so bili za vse eni in isti. Konkurirali ste torej eden drugemu in tako škodovali trgovini. Zadruga pa more odpraviti konkurenco z združenjem pridelovalcev in cene se bodo vzdrževale enotne in stalne. Tudi odjemalci niso proti združitvi kmetov, ker tudi oni žele enotnih in stalnih cen, ker doslej so bili vedno v nevarnosti velike izgube. Eden je n. pr. zjutraj dobil ponudbo na katero je naročil za naslednji dan; drugi v ravno istem kraju je dobil zvečer ponudbo, za 100 K pri vagonu nižje in je tudi naročil za naslednji dan. Krompir je dospel obema hkratu, ali oni, ki je že zjutraj naročil, je imel 100 K gotove izgube pri vagonu nasproti onemu, ki je zvečer naročil. Ni torej nikako čudo, da si odjemalci žele preobrata in da simpatizirajo z zadrugo.

Trgovci pravijo tudi — da bi vznemirjali kmete — da kmet ne ve, po čem prodaja, dokler ne dobi plačila. Splošno pa se je govorilo, da so se trgovci pripravili na izgubo 20000 K, v namen, da bodo višje plačevali krompir, nego pa zadruga. Zato smo na shodu združnikov dne 4. junija sklenili, ne objaviti cene pred prodajo. Na tem sestanku je bil izvoljen poseben odsek iz vseh vasi, zastopanih po članih, ki se shaja vsako sredo z odborom, pregleduje

POHIŠTVO

SOLIDNO : in : ELEGANTNO
PO ZMERNIH CENAH
RAFAELE ITALIA
TRST - VIA MALCANTON - TRST

Mnenje gosp. dr. a J. Hudec-a
HOLICE

Gosp. J. SERRAVALLO

Trst.

Prejel sem Vaše **Železnato Kina - vino Serravallo** (Vino di China Ferruginoso Serravallo) in sem ga uporabljal z dobrim uspehom. Poznam Vaše vino in ga rabim v svoji praksi že mnogo let kot krepilo za bolne na želodcu, pri malokrvnosti, pri šibkih konvalescentih in to z najboljšim uspehom.

HOLICE, dne 20. marca 1910.

Dr. J. HUDEC.

Zaloga moke iz prvih mlinov. :

JOSIP VATOVEC - Trst

ul. Setie Fontane 834 (vogal Donadoni)
priporoč. cenj. občinstvu svojo

pekarno in sladčičarno

v kateri prodaja ves dan svež kruh in sladčice
vse izdelano z zdravstvenim elektr. strojem.

Vsakovrstni prepečenč, biscolini

Zaloga tu- in inozem. vin špirita likerjev in razprodaja na drobno in debelo

JAKOB PERHAUC

Trst, Via delle Acque št. 6, Trst

(Nasproti Caffè Centrale)

Velik izbor francoskega šampanjca, penetnih desertnih italijanskih in avstro-ogrejskih vin. Bordeaux Burgunder, renskih vin, Mesella in Ohianti. Rum, konjak, razna žganja ter posebni pristni tropinovec, alivovec in brinjevec. Izdelki I. vrste, došli iz dotičnih krajev. Vsaka naročba se takoj izvrši. Razprodaja se po povzetju. Ceniki na zahtevo in franco.

Razprodaja od pol litra naprej. 263

Pri zdravju - Alla Salute

GIOVANNI SAMBO

TRST - borzni trg št. 14 - TRST

(zraven kavarne Français)

Pod vodstvom GUSTAVA GÁLA.

Higijenski predmeti tucat po kron 2, 4, 6, 8, 10-16. Diskretne pošiljave na doželo, poštnine prosto, če se pošlje denar naprej. Nadalje: elastične nogavice in obveze za skrčene žile, pasovi, suspensorji, vzra-nalci. Predmeti za bolnike. Vsakovrstni predmeti iz gumija, pete, rjuhe iz gumija, pokrivala za kopeli, banje in posode, cevi iz gumija, irigatorji itd. id. Nepremočljivi, pristni angleški površniki. Konkurenčne cene po meri. Konkurenčne cene.

Zdravilno pivo dvojnega kvasa

Vsi zdravniki ga priporočajo.

Odlikovano na : 7 razstavah. :

S. STEFAN

Odlikovano na : 7 razstavah. :

Glavna zaloga v Trstu, via Valdirivo št. 32. — Telefon št. 2201.

Velikanska zaloga pohištva in tapečarij

:: Paolo Gastwirth ::

TRST, ul. Stadlon št. 6 - Telefon 22-85 (hiša gledališča Fenice)

Najbolj ugoden vir za nakupovanje bodisi glede cen, kakor tudi kakovosti. Kolosalni izbor.

Aristide Gualco - Trst

via S. Servolo 2. — Telefon 329, Rom. VI.

Odlikovana tovarna (z zlato svetinjo) cev in cementnih plošč, teracov in umetnega kamna. ::

Sprejema vsakovrstno delo v cementu. Cene zmerno, delo točno.

R. Gasperini, Trst

Telefon šte. 1974. SPEDITER Via Economo št. 10

Prevozno podjetje

2051

Sprejme razcepljanje kakršnegakoli blaga iz mitale, dostavljanje na dom.

POŠILJATVE, POTEGA KOVČEVOV. NAJDOGOVORNEJŠE CENE.

Zastopstvo trdke „CEMENT“

Tovarna cementa „PORTLAND“ v Spiljetu.

PRODAJA NA DROBNO.

CENE BREZ KONKURENCE.

Vsem : gospodinjam
toplo priporočamo

KOLINSKO CIKORIJO

edino pristni. po kakovosti nedosegljivi slovenski izdelek.

v korist družbi sv.
Cirila in Metoda!

knjige in vso korespondenco. Na tej podlagi sklepa in določa plačilo za minoli teden. Tu ni torej govora o kakem slepenju kmeta po vodstvu, marveč sklepa ta poslednji sam in je — zadovoljen.

Govorite o letčnih cenah, o letini in o številkah, ki da jih hočete objaviti. Tu pa ne gre za cene in letine — drugod, ampak za vprašanje, kakšna bi bila cena tu, ako bi zadruga ne bilo? Sicer pa imamo tudi mi številke o dotičnih tržnih cenah in smo se njih podlage kolikor možno držali.

Vdarjate po vodstvu, češ, da je nevedno in preveč plačano. O svoji nevednosti in vaši vednosti se ne kaže pretekati, ker nima smisla. Glede plačila bi le pripomnili v svojo obrambo, da dobivamo ono plačo le en mesec za delo, ki je opravljamo za zadrugo vse leto.

Zahtevate pojasnila o notranjih poslih zadruga. Dobro! Če se vam kmet res smili, ker ga vodstvo izkorišča, pa vpišite se v zadrugo in boste imeli vpogled v knjige in zahtevati boste mogli pojasnil! Nihar pa ne zahtevajte, da se razpravlja o tem javno, po časopisih.

Tudi trditve, da ima letos zadruga zgubo radi nevednosti vodstva, so zgolj napolnevanje. Razun par sto kron popustov, nima zadruga dosedaj nikake zgube. Istotako izmišljena je trditev, da je bilo zadrugi prodanih na dražbi 9 vagonov krompirja, ker ga odjemalci niso hoteli sprejeti. Nasprotno: odjemalci so bili splošno zadovoljni, ker so dobivali čedneje blago, nego prejšnja leta. To se je doseglo, ker je imela zadruga na postaji svojo komisijo za pregledovanje krompirja.

Glede dobička vodstva zadruga v letu 1911 odgovorjamo na podlagi zapisnika:

Dne 21. junija t. l. je prišel v pisarno zadruga zastopnik trgovcev Orlando, ki je med konferencom z vodstvom izjavil: „Na ta način, kakor se dela, je slabo za trgovce in za zadrugo. Zaradi konkurence ne služi nič zadruga in ne trgovci. Zadruga in trgovci naj si pogodbeno razdele mesta za razpošiljanje. Na ta način — je rekel Orlando — bi služili trgovci in zadruga po 200 K pri vagonu. (Za tako pogodbo je ponujal Orlando 6000 K — rec: šest tisoč kron — kakor dar zadrugi. Vodstvo je pa ponudbo zavrnilo in od tudi še večja jeza na zadrugo.) Kako se more torej zahtevati od zadruga, ki se je lansko leto z 80 členi usilila na trgu, da bi imela kar 200 K dobička od vagona?!

In končno: Kako more nekoliko trgovcev zahtevati, naj zadruga kapitulira le njim na ljubo in korist? To je preveč zahtevano, ko stoji dejstvo, da je zadruga le na korist vse dežele! Vodstvo Zadruga.

Štanjel in okolica za Družbo. Iz Štanjela. Tu smo ustanovili — še ni leto dni — Ciril-Metodovo podružnico za štanjel in okolico, prekorsno ustanovo za ljubljeno nam deco, katero hočemo naši številni nenasitni sovražniki ugrabiti, odtrgati naročju matere Slovenije in tako slabiti naš narod, ga polagoma ugonabliti, vedoč, da narod brez dece, brez krepkega in trdnega naraščaja, nima bodočnosti. Po tem ravno stremijo nasprotniki, ker se jim cede sline po lepi slovenski zemlji. In ravno Ciril-Metodova družba je prva, ki zaustavlja grabežljive roke sovražnika po naši deci, ki ji daja neobhodno potrebni duševni kruh v materinščini, vceplja ljubezen do domovine in millega nam jezika, ohranja torej deco narodu, da se ne zgublja v morju tujinstva.

Taka deca je, ko je dorastla, krepka korenina narodova! In koliko naših otrok je ohranila „Družba“ narodu! Na tisočev! Zatorej naj ne bo Slovenca, ki bi se ne oprelj CM družbe s sveto ljubeznijo, ki ne bi ob vsaki priliki položil „mal dar, domu na oltar“! — Kdor čuti slovensko, komur blje srce za narod, temu ni družba tuja in je vselej njen zvest prijatelj in podpiratelj!

Naša podružnica je v kratkem času svojega življenja pridobila jako dobro vspelo veselico, katere dobiček je znašal 1 kamen. Sedaj se pripravlja že zopet za drugo veliko veselico, ki se bo vršila najbrže prvi dni v oktobru, ko bo že teklo novo vince. Že sedaj opozarjamo naše cenjene obiskovalce zadnje veselice in druge, da nas posetijo v obilnem številu, ker od vas je odvisen uspeh prireditve.

Naša pevska družba pa že sedaj prosimo blagohotnega sodelovanja. Vse drugo objavimo pravočasno.

Razpis natečaja. Razpisano je mesto jetniškega paznika pri c. kr. okrožni sodnji v Gorici.

Iz Gabrije. Za Ciril-Metodovo družbo nabrala g.ica Marica Turkova med svati ob poroki gosp. Franca Gorup z gosplico Rezi Turkovo 14/36 K.

Vesti iz Istre.

V Prešnici pri Herpelje-Kozini priredi mladina dne 28. julija plesni venček, na katerem bo svirala dobroznana godba od Sv. Barbare. Začetek ob 4. uri popoldne. Ples se bo vršil na planem sredi vasi in bo imel naroden značaj. Na svidenje torej!

V Borštu priredi javno tombolo „Zajemno društvo za zavarovanje goveje živine“ v nedeljo, dne 25. avgusta 1912 ob 4. pop. na dvorišču g. Ivana Peteros št. 62. Do-

bitki: Cinkovina 1 pršut in 7 l. vina, kvarterna 1 prešček (vrednost K 30), 1. tombola 1 telica (vrednost K 100), 11. tombola 1 škropilnica (vrednost K 26). Srečke po 40 stot. — V slučaju slabega vremena bo tombola dne 1. sept. Opozarjajo se vsi rojalci iz bližnje okolice, da vpoštevaljo imenovani dan pri prirejanju svojih veselice ter da se tombole udeležijo polnoštevilo.

Hiša z dekretom se prodaja na Opčinah št. 267. Gogola. 1573

23. - I. - 1901. V nedeljo odpotujem na Kranjsko, določite med tednom v mestu. 1575

Hiša na prodaj na Opčinah št. 458. Gogola. 1577

Za kuharico želi stopiti takoj na deželi ali v mestu. — Naslov pove Inzeratni oddelek Edinosti. 1578

Harmoniko skoraj novo, najboljšega sistema tipke na 2 vrsti prodam za 70 kron. Naslov pove Inzeratni oddelek Edinosti. 1579

Hiša na prodaj v mestu, 10 lokalov, sposobna za gostilničarsko obrt, pr. da se tudi go. stiličarsko licenco. Informacije Via Petronio 24. 1580

Učenca vajenega v trgovini jestvin, se sprejme takoj. Hrano in prenočišče lastno. Naslov pri inzeratnem oddelku. 1582

Kupujem staro železo in kovine. A. Cerneca. Trst, via dell' Olmo 12. 1401

Proda se hiša v Tinjani s tremi koncesijami (gostilna, žganjarna in tobakarna) 4 prostori, 200 m dvorišča, blev za prašiče, vodnjak, zemljišče z vinogradi za K 12000. Naslov pove Inz. oddelek Edinosti. 1514

Ljudevit Komerički, tapecirar in dekorater. — Trst, ulica del Toro št. 13. 1557

Stalni krajevni agenti — možni nem. — kline se sprejmejo ali pa nastanijo s stalno plačo za prodajanje dovoljenih srečk v Avstro-Ogrski. — Ponudba pod „Merkur“, Brno Neugasse 20. 244

ČEVLJARNICA

Valentin Čeh

Trst, ul. G. Carducci 40.
Prodajalna s delavnico vsakovrstnega obuvala za moške in ženske ter otroke.

SPREJEMAJO SE NAROČILA PO MERI.

Cene zmerne. Svoji k syojim!

Podpisani **JOSIP MOLAR**, gostilničar na Senenskem trgu v Gorici uljudno naznanjam p. n. občinstvu v mestu in na deželi, da

se preselim s 1. avgustom t. l. v dobro znane gostilniške prostore

„Pri Belem Zajcu“

v Nunski ulici v Gorici, kjer bodem točil domača vina in stregel z dobro kuhinjo.

Za obilen obisk se priporočam udani

Josip Molar.

Martin Devgan
Trst, ulica Giulia 86.

Priporočam cenj. občinstvu svojo na novo prevzeto in že 50 let obstoječo trgovino jestvin in kolonijalnega blaga.

Dobiva se Kolinsko kavo, Ilirske testenine ter rezno blago iz narodnih tovarn. Razpošilja po pošti dnevno pakete do pet kg naprej. — Blago vedno sveže in I. vrste. **CENE ZMERNE.** SVOJI K SVOJIM!

Poskusite **FI-GOVO KAVO „Salutin“** ki je najfinjši in najzdravejši kavni pridatek. Dobiva se v vseh boljših prodajalnicah.

Umetni : fotografski
atelijski
ulica Rivo St. 48 (prilika)

Posebnost: Povečanje vsakega fotografije.
Radi udeleženi P. M. naročijo sprejema naročila in jih izvršijo na doma, ostanke tudi svojih.



S potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom pretužno vest, da je naš ljubljani oče, g.

Ivan Križman

v starosti 58 let po dolgi in mučni bolezni previden s tolažili sv. vere dne 25. julija ob 1. uri ponoči v Gospodu zaspal.

Pogreb pokojnika se vrši v petek dne 26. julija ob 5 pop. na tukajšnje pokopališče.

V Sv. Antonu pri Kopru 25. julija 1912.

Žalujoči otroci.

Akad. fer. društvo „Balkan“ naznanja svojim članom in starestinam, da je včeraj njega član, tovariš

Gustav Marušič

abs. iur.

po dolgi in mučni bolezni preminul.

Pogreb se vrši v petek, 26. 7. t. l. iz hiše žalosti ulica Sette Fontane št. 317.

N. P. V. M.

V Trstu, dne 7. julija 1912.

ODBOR.

POZOR VSI!

V dobroznani zalogi Izgotovljenih oblek

ulica Arcata št. 1, nasproti gostilne „All'Antico ussaro“.

Počenši od ponedeljka se bo prodajalo vse blago, obstoječe iz moških in deških oblek, zimskih sukenj, ulsterjev, debelih jopičev, volnenih in bombažnatih hlač za delavce, modre in rumene barve, spodnjih hlač, spodnjih in nav. srajc itd. itd.

po izredno nizkih cenah, tako da se ni bati poštene konkurence.

Radi tega vabi podpisani lastnik slavno občinstvo, da si prej ogleda njegovo skladišče, predno nakupuje gorioimenjene predmete.

Udani **VITTORIO PISCUR.**

POZOR VSI!

NUOVO

Hôtel Provinciale

(Novi deželni hotel)

Trst, largo Santorio 4 (Farneto).

40 sob, električna luč, ves komfort, stroga snaznost. — Cene zmerne.

ALOJZIJ SKERL.

Salumeria - Buffet

Trst, via Carlo Ghega št. 8.

Vsakovrstno prekajeno meso, kuhano in surovo. Izvrstno vino, črno in belo.

Prvovrstno pivo.

Priporočam se za obilen obisk

JAKOB VOLPIN.

Alojzija Boik

Trst - ulica Belvedere št. 3 - Trst

Trgovina delikates,

kolonijalnega blaga in jestvin vseh

vrst. Blago vedno sveže in prve vrste.

Razpošilja se tudi po pošti in dostavlja na dom

Dve enonadstropni hiši

se zaradi bolezni prodaste prostovoljno v znanem lepem letovišču Planina pri Raketu na Notranjskem po nizki ceni.

V eni hiši se izvršuje gostilniški obrt in prodaja tobaka; hiša ima v I. nadstr. več sob za tujce ali letoviščarje ter lep vrt.

Obe hiši sta na zelo prijaznem prometnem kraju ob državni cesti blizu farne cerkve ter v dobrem stanu.

Druga hiša, s šestimi prostori, dvema kuhinjama in vrtom je pripravna za vsako obrt (posebno za peka) in letoviščarska stanovanja.

Naslov pove Inzeratni oddelek „Edinosti“ pod št. 1566.

Novo pogrebno podjetje, Trst

(vogal Piazza Goldoni) - CORSO 47 - (vogal Piazza Goldoni)

Zaloga vozov in drugih priprav v lastnih prostorih Via della Tesa št. 31. - TELEFON št. 14-02.

Tu se sprejemajo nočna naročila.

Podjetje razpolaga z 18-timi krasnimi vozovi za mrtvaške sprevede ter lahko postreže z najfinjšo opremo, kakor tudi s čisto navadno.

V svoji trgovini na Corsu ima veliko izbero vencov iz umetnih cvetic, biserov, porcelana in kovine ter izdeluje vence tudi iz svežih cvetic. — Vsakovrstne krste, kovinaste in lesene, obleke, čevlje in druge potrebščine za mrlice in sprevede, voščene sveče iz lastne tovarne itd. vse po nizkih konkurenčnih cenah.

V podružnicah in zastopih na Opčinah pri g. Mrzku, v Nabrežini pri g. Vitezu, pri Orehu (Nogere) pri g. Jamšku se dobi vse za potrebe potrebnih blago.

HENRIK STIBELJ

deležnik in upravitelj podjetja.

V manufakturni trgovini

CARLO ANDREJCIC

(NB.) Ne zamenjati z drugimi trgovinami in prodajalnami.

ulica Malcanton št. 10-12

se prodaja radi požarja vse blago po najnižjih cenah.

SAMO ZA PAR DNI!!

Krasen perkal v najnovejših barvah	od vin. 34 dalje.
Zefir za srajce	56
Ponarejena svila s črtami	76
Narejene rjuhe za eno osebo 150/259	od K 250
Narejene rjuhe iz samega platna 160/250	410
Obrisalke	od vin. 30
Chiffon prve vrste	45
Kosi madapolana 10 metrov I. vrste	po K 420
Ženske srajce s finimi vezinami	2—
Spodnja krila črna I. vrste	3—
Bele obrisače 6 oseb I. vrste	od K 190
Cunje za kuhinjo	—20

Podlaga za obleke po 16 vin. meter. Vsakovrstni predpasniki iz črnega satina, moške nogovice po 32 vin., ženske po 20 vin.

Vse drobnarje se prodaja za 20 posto pod tov. ceno. Posloži e se prilike!

Naročbe se izvršujejo tudi po pošti s povzetjem.